

Висновки. Побудова системи бюджетного управління на вітчизняних підприємствах дасть змогу:

- правильно розподіляти ресурси відповідно до стратегічного плану компанії;
- виявляти роль чинників, що впливають на досягнення цілей підприємства;
- оптимізувати прийняття управлінських рішень;
- оцінити можливі наслідки управлінських рішень в компаніях;
- забезпечити координацію між підрозділами підприємства;
- оцінити діяльність окремих керівників та підрозділів підприємства;
- підвищити ефективність використання всіх ресурсів компанії.

1. Атамас П.Й. *Управлінський облік: Навчальний посібник.* – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с. 2. Немировський И.Б., Старожукова И.А. *Бюджетирование. От стратегии до бюджета – пошаговое руководство.* – М.: ООО Издательский дом “Вильямс”, 2006. – 512 с. 3. Ковтун С. *Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами.* – Харків: Фактор, 2005. – 340 с. 4. Атамас П.Й. *Управлінський облік: Навчальний посібник.* – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с. 5. Хруцкий В.Е., Сизова Т.В, Гамаюнов В.В.. *Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования.* – М.: Финансы и статистика, 2002. – 400 с. 6. Аткинсон Э.А., Банкер Р.Д., Каплан Р.С. и др. *Управленческий учет, 3-е изд.: пер. с англ.* – М.: Издательский дом “Вильямс”. 2005. 7. Друри К. *Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.; Учебник.* – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 1071 с. 8. Хонгрэн Ч.Т., Фостер Дж. *Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова.* – М.: Финансы и статистика, 2004. – 416 с. 9. Голов С.Ф. *Управлінський облік. Підручник.* – К.: Лібра, 2003. – 704 с. 10. Винниченко М.Н. *Модели системы бюджетирования предприятий // Вісник технологічного університету Поділля.* – 2003. – Т.2. – № 2. – С. 178 – 181.

УДК 647

Л.Є. Шульженко¹, О.В. Шульженко²

¹Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля,
кафедра аудиту та контролю,

²Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого

ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ПЛАТЕЖІВ

© Шульженко Л.Є., Шульженко О.В., 2007

Розглянуто принципи податкових платежів, проаналізовані можливості їх використання в сучасному податковому плануванні.

In the article are showed principles of tax payments, analysis possibilities of they consuming in the contemporaneous tax planning.

Постановка проблеми. Головною складовою частиною податкового менеджменту є планування податкових платежів. У загальному вигляді воно є процесом розробки податкових планів, враховуючи нормативи, які затверджуються нормативно-правовими актами, а також на основі принципів податкового планування. Розробка оптимальних податкових платежів є одним з найактуальніших питань та стратегічним завданням діяльності сучасних підприємств, на яких прагнуть інтенсивного розвитку в умовах ринкової конкуренції.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми податкового планування платежів широко відображені у працях зарубіжних та вітчизняних економістів. Істотний внесок у вивчення цієї

проблематики зробили Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Самуельсон Пол Е., Сердюк В.М., Водяніков О., Вовк Т., Коноваленко І., Ткаченко Н.М., Климко Г.Н. та ін.

Однак таке розмаїття поглядів та підходів спричиняє певні розбіжності у трактуванні науковцями та практиками деяких норм законів, визначень, складу показників, що визначають основи податкового планування.

Цілі статті. Подальше дослідження принципів податкового планування платежів з метою їх використання в сучасному плануванні.

Основний матеріал. Податкова система, що діє в нашій державі, продовжує бути на заваді ефективному розвитку українського суспільства. Вона була і є високим частоколом між владою і народом. Її використовують як засіб пригнічення платників податків. Вона є несправедливою щодо оподаткування більшої частини підприємств України. Вона гальмує економічне і соціальне відродження нації. Податкова система визначається високим податковим навантаженням. Середні сукупні податкові вимоги до підприємств України становлять 48,0–49,0 % створеної у країні доданої вартості. Звичайно, лише окремі підприємства здатні витримати такі надзвичайно високі нормативні податкові навантаження. Це, зокрема, лише ті підприємства, в яких співвідношення прибутку до фонду заробітної плати сягає щонайменше 120 %.

У сучасних умовах на підприємстві можуть вибирати таку податкову політику, яка якнайбільше задовольняє його. Розробку оптимального плану податкових платежів можна здійснювати щодо окремого підприємства як по окремих видах податків, так і по всіх. Особливого значення набуває оптимізація податкових платежів для підприємств малого бізнесу, оскільки вони мають велику потребу в отриманні і збільшенні прибутку для розширення виробництва, збільшення обсягів продажу. В умовах ринкової економіки, ціни на виготовлену продукцію здебільшого визначаються ринком, що насамперед скорочує можливість підприємств для підвищення прибутковості, але зменшення загальних витрат підприємства можна досягти за рахунок зниження податкових платежів. Оптимізація оподаткування неможлива без вирішення проблеми планування фінансових ризиків і моделювання в межах законодавства розмірів і часу податкових виплат [2,5].

З урахуванням нестабільного законодавства в Україні, суперечностей у нормативно-правовій базі, проблемами з контролюючими органами влади, які самі не встигають правильно і своєчасно реагувати на законодавчі зміни, оптимізація податкової політики підприємства, що має базуватися на основі їх мінімізації, набуває дуже важливого значення. Рішення проблеми оптимізації податкових платежів досягається формалізацією процесів планування та прогнозування, на підставі використання сучасних діючих інформаційних аналітичних систем та технологій. При визначенні оптимальності оподаткування використовується метод багатоваріантних розрахунків. Тобто головними є розрахунки якнайбільшої кількості різних варіантів, потім їх порівняння і вибір найсприятливішого та найкориснішого. Тому найбільший ефект досягається під час застосування комп'ютерної та електронно-обчислювальної техніки [3,6,8].

Розроблення оптимальних податкових платежів дає змогу створити найефективнішу податкову політику. Але при цьому потрібно дотримуватись принципів планування податкових платежів:

1. Оптимізація оподаткування повинна базуватися на діючій законодавчій базі, якої і потрібно дотримуватись.
2. Визначення напрямків розроблення податкової політики, можливості та обґрунтування різних її видів залежно від економічного стану.
3. Розроблення найефективніших господарських рішень, які можуть впливати на оптимізацію податкових платежів.
4. Визначення можливостей впливу на окремі податки, на елементи податкової системи з метою їх оптимізації.
5. Визначення та врахування взаємодії між виробничою діяльністю, виробничою програмою та податковою системою підприємства під час вибору податкової політики підприємства.

6. Розроблення прогнозів та планів майбутніх податкових платежів по підприємству загалом [2, 3].

Завершується планування оптимальних податкових платежів визначенням ефективності розробленої політики. При цьому важливе місце відводиться аналізу податкових платежів за низку років, порівняння їх та визначення найприйнятнішого з урахуванням конкретних умов та напрямків діяльності. Однак оптимізація податкових платежів на підприємстві відрізняється за змістом від їх мінімізації. Так, мінімізація передбачає розробку різних заходів щодо сплати податків, яка може бути здійснена як на незаконних, так і на законах підставах.

Головною метою оптимізації є збільшення доходів юридичної або фізичної особи, яка здійснює підприємницьку діяльність.

Під час визначення оптимального плану податкових платежів визначаються різні напрямки:

1. Розробка прогнозів податкових платежів на майбутнє.
2. Визначення доцільності застосування спрощеної або будь-якої іншої системи оподаткування для конкретного підприємства в економічних та інших умовах, які діють.
3. Розрахунок різних варіантів напрямків виробничої діяльності може супроводжуватись розрахунком розмірів податкових платежів. При цьому визначається доцільність вибраних напрямків діяльності та можлива їх зміна з урахуванням мінімізації податкових виплат.
4. Визначення можливостей зменшення податкових платежів за рахунок прямих та непрямих податків, можливість застосування різних пільг по них.
5. Визначення можливості регіональної диверсифікації, розширення сфери та напрямків діяльності, застосування тих з них, які дають можливість зменшення загальної суми податкових платежів.

Оптимізація податкової політики розв'язує особливі завдання, до яких можна зарахувати:

- мінімізацію податкових відрахувань підприємства;
- використання регіональних особливостей оподаткування підприємства;
- планування податкової політики по окремих етапах, яка дає змогу збільшити ефективність показників діяльності загалом підприємства та його фінансово-господарського стану;
- використання при розробці оптимального плану податкових платежів всіх пільг, які передбачені чинним законодавством;
- визначення можливостей диверсифікації виробництва та її вплив на зменшення податкового тягаря підприємства;
- можливість вибору різних заходів впливу на зменшення бази оподаткування.

На сучасному етапі дуже популярним варіантом зменшення податкових платежів є утворення спільних підприємств та реєстрація їх в офшорній зоні, що дає можливість зменшити податки на прибуток підприємства та деякі інші податкові платежі [1, 7].

Оптимізація є невід'ємною складовою частиною податкового планування. Кінцевою метою планування є оптимізація податкових платежів, що є його завершальним етапом. У зв'язку з цим планування податкових платежів і визначає строк, на який розробляється оптимальний варіант податкових платежів.

У сучасних умовах підприємство має можливість вибору такої податкової політики, яка більшою мірою задовольняє його, зокрема і вибору податкової системи. Але у цьому разі необхідно звертати увагу на ті зміни в чинному законодавстві, які відбуваються. На жаль, вони здійснюються дуже часто і іноді мають досить кардинальний характер, що істотно впливає на податкову політику підприємства. Оптимізація податкових платежів залежить також від напрямків діяльності підприємства, його господарської спрямованості. Так, деякі види діяльності по окремих податках мають пільги, які потрібно використовувати.

Висновки. Кінцева мета податкового планування – оптимізація податкових платежів, яка не можлива без дотримання принципів планування податкових платежів. Головною метою оптимізації є збільшення прибутку суб'єктів, які здійснюють підприємницьку діяльність. Розроблення

оптимальних податкових платежів дає змогу створити найефективнішу податкову політику. Планування податкових платежів визначає строк, на який розробляється оптимальний варіант податкових платежів.

Дуже актуальним для малого та середнього бізнесу є те, що оптимізація податкових платежів передбачає вибір таких податкових систем та податкових платежів, які б задовольняли підприємство з погляду отримання доходів, які необхідні йому для розширення виробництва, зацікавленості працівників у результатах своєї праці, давали б можливість зменшити втрати від ризику господарської діяльності.

1. Вовк Т., Водянніков О., Коноваленко І. Податкові аспекти права СОТ та *acquis* ЄС. Орієнтири податкової реформи в Україні. – Харків: Консул, 2004. – 960 с. 2. Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Захожай К.В., Литвиненко Р.Я. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібник / Під заг. ред. В.Б. Захожася та Я.В. Литвиненка. – К.: Центр навчальної літератури; 2006. – 468 с. 3. Литвиненко Я.В. Податкова політика : Навч. посібник. – К.: МАУП, 2003. – 224 с. 4. Олійник О.В., Філон І.В. Податкова система: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с. 5. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко. – 5-те вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с. 6. Сердюк В.М. Податковий облік: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 312 с. 7. Самуельсон П., Нордхаус Е., Вільям Д. Економіка : Пер. с англ.: 16-е изд.: – М.: Издательский дом “Вильямс”, 2001. – 688 с. 8. Ткаченко Н.М., Горова Т.М., Ільєнко Н.О. Податкова система країн світу та України. Облік та звітність: Навч.-метод. посібник / Під заг. ред. Н.М. Ткаченко. – К.: Алеута, 2004. – с. 554.

УДК 65.015.3 + 330.133

Р.К. Шурпенкова, І.І. Демко
Львівський банківський інститут НБУ,
кафедра обліку і аудиту

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

© Шурпенкова Р.К., Демко І.І., 2007

Уточнено поняття оцінки вартості майна. Обґрунтовано необхідність аналізу вартості об’єктів бізнесу за допомогою застосування сучасних методів оцінки вартості майна. Наведено класифікацію різних типів завдань, поставлених перед суб’єктами оцінки вартості бізнесу. Розглянуто основні види оцінки вартості майна

In clauses is a specified concept of estimation of cost of property. The necessity of realization of analysis of cost of objects of business is proved by application of modern methods of estimation of cost of property. The classification of different types of tasks put before the subjects of estimation of cost of business is given. The basic kinds of estimation of cost of property are considered.

Постановка проблем. У світовій практиці відомо безліч підходів до оцінки вартості підприємств, їхніх активів, бізнесу загалом. Разом з тим, питанням оцінки основного показника стану підприємства поки що приділяється недостатня увага. Тут особливо треба сказати про те, що під час оціночних робіт на українських підприємствах багато з відомих підходів або взагалі не використовуються, або використовуються зрідка, внаслідок чого на практиці не завжди забезпечується всестороння, повна і об’єктивна оцінка.

На українських підприємствах накопичений деякий позитивний досвід у ринковій оцінці нерухомості, визначенні витрат на інвестиції. Разом з тим, ставлення до питань оцінки вартості бізнесу продовжує залишатися неадекватним новим вимогам сучасної економіки.